

**HET LUCHTAFWEERKANON IN HET
DOMEIN RAVERSIJDE**

door Gerard VANDAMME

Tijdens de voorbije maanden hebben wellicht veel bezoekers aan het oorlogsopenluchtmuseum - evenals voorbijgangers - het luchtafweerkanon uit wereldoorlog '40-'45 opgemerkt, dat daar als blikvanger is opgesteld.

Het betreft - zoals in de berichtgeving vermeld - een BOFORS 40 mm luchtafweerkanon, van oorspronkelijk Zweedse origine, type dat evenwel reeds einde der 30er jaren in diverse landen in licentie werd vervaardigd, en bij verschillende legers in gebruik genomen (1).

Het Belgisch leger bezat bij het uitbreken van de oorlog ook een aantal dergelijke kanonnen (2).

De Duitsers, die zelf niet over zulke type geschut beschikten, hebben in het begin van de oorlog ongetwijfeld een aantal van deze kanonnen buitgemaakt op het Belgisch, Nederlands, en misschien ook op het Britse leger (3).

Of ze deze ook in gebruik genomen hebben, blijft evenwel een vraagteken, omdat er weinig buitgemaakte munitie voorhanden was, en de Duitsers deze niet zelf konden fabriceren (2).

Bij nazicht van verschillende publikaties ter zake, vond ik slechts één vermelding van buitgemaakt geschut, dat door de Duitsers in het Domein Prins Karel werd opgesteld. Het betreft namelijk 4 stukken Belgische veldartillerie 120 mm, als hoofdbewapening van de batterij "Salzwedel-Neu (1940-1944)", die ingericht was op de posities van de vroegere batterij "Aachen" (1914-1918). Op 1 april 1944 telde "Salzwedel-Neu" (inmiddels omgedoopt tot "Tirpitz" bovendien nog een Pools 75 mm kanon en een Russisch 76,2 mm kanon (4).

Nergens wordt melding gemaakt van de opstelling van buitgemaakte 40 mm luchtdoelkanonnen binnen het domein. Het thans opgestelde 40 mm kanon is daarenboven geen exemplaar van de soort, die ooit door de Duitsers kon zijn buitgemaakt. Het gaat hier zo te zien om de Amerikaanse versie van het type, die na de Engelse, tijdens de na-oorlogse jaren, door het Belgisch leger werd gebruikt (Amerikaanse kanonnen hebben de Duitsers nooit kunnen buitmaken, laat staan gebruiken!).

De 2 genoemde versies verschilden vooral door het onderstel, maar ook door de richttoestellen, mogelijkheid tot elektronische bediening d.m.v. vuurleidingspost, enz...

Tijdens mijn legerdienst in 1950-'51-'52 (41e B^{ON} Artillerie - Brugge) heb ik de Engelse versie gekend. De Amerikaanse versie (zoals het betrokken stuk) was in gebruik bij het 27 B^{ON} Territoriale Wacht voor Luchtafweer, dat te Oostende was opgericht vanaf 1954 in een gedeelte van de Marinekazerne. Ik was er 3 jaar als res.-o/officier aan verbonden.

Een argument tegen het gebruik van buitgemaakt luchtafweergeschut door de Duitsers, is het feit dat ze zelf over uitstekend wapentuig terzake beschikten, nl. het beruchte "Leichte FLAK - 20 mm" dubbel- en vierloopssnelvuurkanon, en de even beruchte "Schwere FLAK - 88 mm. Volgens diverse ooggetuigen en documenten o.a. (4) waren stukken van het eerste type in het Domein Prins Karel opgesteld.

Het is jammer dat bv. geen exemplaar van die soort kon op de kop getikt worden, en dat men zich - hopelijk voorlopig - tevreden stelt met zo maar een kanon, dat er nooit thuishoorde. Het schilderen naar Duits gebruik, van enkele witte banden rondom de kanonloop - één per neergeschoten vliegtuig - maakt het geval nog meer onecht dan het reeds is. Dergelijke onnauwkeurigheden komen de authenticiteit van het openluchtmuseum niet ten goede !

- (1) Het Boforskanon 40 mm heeft tijdens de 2de wereldoorlog zijn degelijkheid bewezen, en is nog steeds, al dan niet gemoderniseerd, bij veel legers in gebruik. Bv. op de schepen van de Zeemacht en ook, spijtig genoeg, bij de gevechten in voormalig Joegoslavië.
- (2) Nota's genomen tijdens opleidingskursus L.A.A. 1951 Brugge.
- (3) Korte tijd geleden verklaarde een veteraan van de Nederlandse Koninklijke Marine in een radioprogramma dat de Engelsen slechts in de 2de helft van 1940, tot het zelf fabriceren van dergelijke kanonnen zouden zijn overgegaan. Dit zou gebeurd zijn nadat zij deze hadden leren kennen aan boord van Nederlandse oorlogsbodems, die in 1940 naar Engeland waren overgevaren !
- (4) Mededelingsblad van de Simon Stevinstichting nr. 4, 1986 : "Het domein Prins Karel als onderdeel van de Duitse kustverdediging tijdens twee wereldoorlogen" door R. ROLF, blz. 7, 11, 14.

AARDAPPELEN IN HET "WIT PAARD" TIJDENS DE TWEDE WERELDOORLOG

Minder bekend of vergeten is het feit dat deze goedgekende inrichting, die later ten prooi viel aan de vlammen, gedurende de tweede Wereldoorlog de stockageplaats was van de aardappelvoorraad van de Stad. Dagelijks werkten er verschillende vrouwen die zich bezig hielden met het sorteren van de "petatten". De reuk in dit gedeelte van de Van Iseghemlaan was dan ook kenmerkend voor een bepaald deel van deze voorraad.

* * *

RACISME OF KASTE-SCHOOL

Mevrouw C. woonde tijdens haar jeugd op de Steense Dijk en liep school in een nog bestaande inrichting in de Schapenstraat. In haar tijd kregen de leerlingen die op de Steense Dijk woonden automatisch de achterste banken in de klas en het minste aandacht. Waaruit blijkt dat het racisme van vandaag geen nieuw verschijnsel is maar van alle tijden.

J.B. DREESEN